

عنوان مقاله:

بنده آزاد (بررسی رابطه آزادی و بندگی در عرفان اسلامی با تاکید بر جایگاه آن در دیوان حافظ)

محل انتشار:

فصلنامه عرفان اسلامی، دوره 18، شماره 72 (سال: 1401)

تعداد صفحات اصل مقاله: 24

نویسنده:

مریم السادات نوابی قمصری - استادیار گروه الهیات (ادیان و عرفان)، دانشگاه فرهنگیان، پردیس فاطمه زهرا اصفهان، ایران. m.navvabi@cfu.ac.ir

خلاصه مقاله:

آزادی و بندگی اگرچه در ظاهر مفهومی متضاد دارند اما در عرفان اسلامی این دو مفهوم دارای ارتباط حقیقی با یکدیگر هستند. عبودیت و حریت مراتبی دارند که سالک در هر مرتبه از سیروسلوک بهره‌ای از آن دو را در خود متجلی ساخته و در نهایت به حقیقت عبودیت و حریت دست می‌یابد. حافظ این موضوع را در دیوان اشعار خود در چند بیت به وضوح آورده و آزادی را ثمره تجلی حقیقت بندگی در انسان می‌داند. این بندگی که حافظ آن را بندگی عاشقانه می‌نامد، ثمره سلوک عارفانه رهرو حقیقت است. عاشق، آزاده‌ای است که با بندگی، خود را از همه قیدوبندها رها کرده و مظهر بنده آزاد گردیده است. در این مقاله سعی شده با تعمق در بعضی از آراء صوفیه و عرفا ضمن بررسی بن‌مایه‌های فکری رابطه آزادی و بندگی از منظر عرفان اسلامی، به بررسی مفهوم بندگی عاشقانه، مراتب و ارتباط آن با آزادگی از دیدگاه حافظ پرداخته شود.

کلمات کلیدی:

عبودیت، حریت، ربوبیت، بندگی عاشقانه، حافظ

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1470413>

